

Світло та композиція

Від засобів виразності фотографії
до технічних налаштувань

Зміст

ПЕРЕДМОВА		• Погляд	36
Чого хочуть фотографи та як це працює	10	• Ритм	38
ЧАСТИНА 1		• Контраст	40
Композиція. Засоби виразності фотографії		Динаміка в кадрі	43
Що означає слово «композиція» в цій книзі	15	Позитив і драма в компонованні	45
Навіщо потрібні засоби виразності	15	Фреймінг	46
Індивідуальні особливості сприйняття й психотип	18	Рима	47
Естетика кадру	21	Ракурс	48
Культурний рівень і здатність до алюзій	22	Тональність	52
Візуальний досвід	23	Форма	52
Смислові засоби виразності	25	Фактура	53
Домінанта	25	Різкість	54
Стилістика та символ	26	Об’єм та залучення глядача	55
Чому символи викликають асоціації	29	Тональна перспектива, глибина різкості, світлотінь	55
Засоби виразності, які викликають безумовні реакції	32	Суб’єктивний ракурс	56
Прості форми. Мінімалізм	32	Багатопланова зйомка	57
Вказівники	33	Деталі у кадрі	59
• Головний об’єкт у кадрі	33	Золотий перетин. Правило третин і заклик до критичного мислення	59
• Лінії	36	Теорії недостатньо, потрібна практика	62
		Чекліст для постанововної портретної зйомки	63

ЧАСТИНА 2	
Світлотіньовий малюнок	
Світлотіньовий малюнок	67
Фізичні властивості світла	70
Об’єм та форма	70
Відблиски	72
Жорсткість світла	74
Малювальне та заповнювальне світло	76
Контраст	78
Закон обернених квадратів	79
Освітлювальні пристрої	80
Налаштування камери в студії	82
Студійні джерела світла	84
Кнопки та регулятори на студійних джерелах світла, синхронізація з фотоапаратом	86
Світлоформувальні насадки	92
• Софтбок	92
• Октобокс	92
• Стрипбокс	93
• Рефлектор	94
• «Відро»	94
• Портретна тарілка	95
• Снут	95
• Фіксувальна парасолька	95
Байонет	96
Акcesуари до модифікаторів світла	96
• Соти	96
• Шторки	99
• Фільтри	99
• Відбивачі та прапор	102
• Дим-машина	102
• Куколорис	103
• Проекційна насадка	104
• Фрострама	105
Як вивчати модифікатори світла	105
Стробізм	106
• Парасоля	106
• Компактний спалах	106
Передавання кольору	109
Джерела постійного світла	111
Світлові схеми	111
Вузьке та широке світло	112
Моделювальне світло	113
Контрове світло	115
Акцентувальне світло	116
Фонове світло	117

Проявлення фактури	118
Бічне світло	120
Метелик	121
Петля	122
Світло Рембрандта	123
Тунель	124
Режим стробоскопа	125
Змішане світло	126
Світло для ділового портрета	131
Сімейна зйомка	131
Світло для б’юті зйомки	131
Контраст у схемах освітлення	132

ВИСНОВОК	
Як розвивати мозок, якщо ви Photo Sapiens	
Критичне мислення, марнославство і вміння бачити очима глядача	134
Ідеологія любові до деталей і прагнення до високого рівня якості	136
Спеціалізація	136
Робота з референсами	137
Комплексний підхід до фотографії	138
Пробудження сили	143
Подяки	145
Для подальшого читання	147

Чого хочуть фотографи та як це працює?

Кожен професійний фотограф або фотографка прагнуть зачепити глядачів. Реакцією на знімок може бути лайк у соціальних мережах, купівля світлини за мільйон доларів або ж рецензія на неї. Будь-яка з цих дій може дати авторові енергію для подальшої творчості.

Так, є люди, які знімають «у стіл», але таких дуже мало. Абсолютна більшість успішних фотографів орієнтуються на емоційний компонент реакції глядачів.

Якщо ж говорити не тільки про успішних фотографів, загалом існує троє дверей, через які люди потрапляють у нашу професію.

Через перші двері заходять ті, хто прийшли за грошима. Людина, яка рухається цим шляхом, має друга, який «просто натискає на кнопку» та раз на пів року літає відпочивати. До того ж робота легка: розбираєшся з інструкцією до фотоапарата — і життя налагоджується.

Такі люди зрештою або щиро зацікавлюються творчою складовою, або лишають поле битви, навіть не окупивши витрати на свою першу камеру. Основною перешкодою в їхній ситуації є естетичне виховання. Неможливо дорого продати зображення, створені фотографом, який до недавнього часу не звертав уваги на візуальні види мистецтва. І якщо він більше захоплений грошима, ніж творчістю, то не матиме достатнього стимулу для професійного та естетичного розвитку.

Другі двері — для дослідників. Це люди, яких цікавить усе нове і які зачаровані магією гаджетів із різних сфер. Дослідники чудово знають технічні тонкощі професії та навіть розуміють, на що вказує МТФ-графік об’єктива. Вони, найімовірніше, вміють знімати на плівку. Але, через те що ці люди захоплені технічним процесом більше, ніж творчою складовою, фотографії виходять нудними. Ви можете сміливо замовляти в них зйомку товару для каталогу на білому фоні. Все буде знято без «вогника», проте грамотно і якісно. Утім, дослідники часто не можуть зрозуміти, де саме вони застрягли. Вони застрягли в професійному розвитку, бо один день схожий на інший, а кожне нове замовлення нагадує попереднє.

Якщо замовники мають достатній бюджет, то вони підуть за зйомкою до фотографів, які здатні видати цікаві творчі рішення. Навіть якщо такий фотограф плаває в технічних питаннях, він може вписати в кошторис дослідника (технічного директора). Тож треті двері — для зацікавлених передусім у творчості.

Такі люди хочуть поділитися роздумами, ідеями, емоціями через фотографію. Вони намагаються привернути увагу до свого кадру, донести візуальне висловлення та вразити глядачів. І якраз це прагнення збігається з тим, чого хочуть клієнти. До творчих фотографів йдуть замовляти яскраві, емоційні сімейні фотосесії та рекламні знімки, які справляють вплив на цільову аудиторію. Клієнтів не цікавить уміння маніпулювати глибиною різкості й налаштуваннями балансу білого. Це потрібно фотографам для того, щоб отримувати стабільний результат. Клієнтів (як і успішних фотографів) хвилює градус емоційного впливу.

Саме тут фотографам допомагає робота з композицією в кадрі, щоб завдяки цим інструментам посилити емоційну подачу, підкреслити зміст і взагалі розмовляти з глядачами зрозумілою візуальною мовою.

Яку роль тут відіграє композиція?

Навколо людини відбувається багато подій. На більшість із них вона взагалі не звертає уваги, але деякі провокують емоційний відгук. І тому часто виникає бажання поділитися своїми відчуттями та роздумами. Можна це зробити, використовуючи текст, музику, фотографію тощо. Проте варто враховувати, що будь-який із цих медіумів здатен передати лише частину авторських відчуттів. У кадрі відображено тільки фрагмент того, що бачить фотограф або фотографка; у ньому немає ні звуків, ні запахів. Та все ж донести до глядачів ширшу гамму відчуттів, аніж приємні оку кольори, можливо. У візуальних видах мистецтва для цього використовують асоціативні зв’язки, які збурюють у глядачів спогади про подібні відчуття і в такий спосіб «вмикають» емоції. Перша частина книжки якраз присвячена засобам виразності фотографії, головне завдання яких полягає в тому, щоб за допомогою візуальних образів апелювати до асоціацій глядачів, викликаючи повнішу гамму відчуттів від знімка.

Інформація про засоби виразності — це лише частина книги та частина повного комплексу необхідних знань і навичок для фотографів.

Наш професіоналізм спирається на чотири базові компетенції:

- знання можливостей та технічних налаштувань камери;
- розуміння композиції й засобів виразності фотографії;
- вміння управляти світлотіньовим малюнком;
- вміння обробляти фотографії.

Інформація про засоби виразності — це лише частина книги та частина повного комплексу необхідних знань і навичок для фотографів.

Починати слід саме з першого пункту. Вивчення технічних налаштувань займає не так багато часу, а розуміння можливостей камери потрібне для того, щоб стабільно отримувати очікуваний результат.

Засоби виразності фотографії допомагають підкреслити зміст, посилити емоційну подачу.

Світлотіньовий малюнок — це один із засобів виразності для фотографів. Експертам-криміналістам не треба стежити за формою відблисків та глибиною тіней, коли вони роблять фото з місця злочину. Їм достатньо наявності світла. А ось фотографи, які знімають для журналу, налаштовуючи освітлення, будуть орієнтуватися на настрій кадру. Коли він позитивний — вмикати додаткове освітлення, щоб прибрати глибокі тіні. Коли похмурий — робити освітлення контрастним, щоб тіні були густими.

Попри те, що світлотіньовий малюнок працює на композицію, роботу з освітленням винесено в окрему компетенцію, оскільки в цій сфері важливе місце займають знання про фізичні властивості світла та про технічні налаштування освітлювального обладнання.

Обробка фото також працює на композицію, і головне її завдання полягає не в тому, щоб виправляти зроблені під час зйомки помилки, а в тому, щоб підсилювати виразність кадру.

Тож у книжці розкрито такі теми:

- вступ до композиції;
- технічні налаштування студійних спалахів та іншого освітлювального обладнання для фотостудії;
- фізичні та виразальні властивості світлотіньового малюнку;
- системний підхід до розвитку фотографів.

Спочатку читати частину про освітлення чи про композицію?

Обидві частини книги досить самостійні, і якщо ви вже чітко уявляєте, навіщо керувати тональністю, об’ємом та формою (виразальними засобами, з якими працює освітлення), то можете переходити до другої частини книги, щоб отримати відповідь на питання, як саме ними керувати. Однак зверніть увагу на те, що перша частина книги не тільки описує прийоми композиції, але й зв’язує їх в єдину систему.

Вузьке та широке світло

Якщо фотограф знаходиться з тієї ж сторони, що й малювальне джерело світла, то як результат, глядач побачить на фотографії, більшою мірою, освітлену частину об'єкта та меншою мірою — затінену. Це широке світло.

Якщо джерело світла розміщується зліва, а фотограф знаходиться з правої сторони від моделі, то освітлена частина в кадрі буде меншою і, відповідно, тональність — темнішою. Це вузьке світло.

Іл. 99 Широке світло

Іл. 100 Вузьке світло

Автор: Андрій Дерин

Іл. 101

Іл. 102

Автор: Макс Тимофеев

Моделююче світло

Моделююче світло потрібне для того, щоб промалювати контур моделі. Частіше за все, джерелом моделюючого світла слугує стрибок, який розміщують ззаду збоку.

На цих фотографіях можемо побачити, який результат отримаємо, якщо використати лише моделююче світло.

